

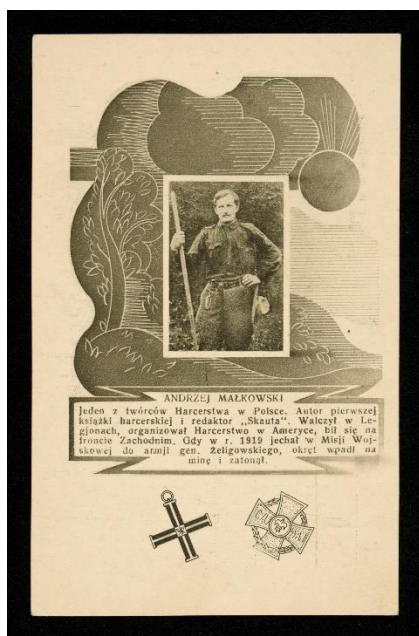
Wszystko co nasze | Hymn Harcerski (1911)

muzyka: Tadeusz Joteyko

słowa: Ignacy Koziński, Olga Drahonowska-Małkowska

Hymn Związku Harcerstwa Polskiego¹ od 10 października 1931 roku. Napisany w 1911 r. jako pieśń polskich skautów przez Olę Drahonowską jako przeróbka wiersza Ignacego Kozińskiego „Wszystko co nasze Ojczyźnie oddamy” do melodii rewolucyjnej pieśni „Na barykadzie ludu roboczy”.

Nota historyczna

Andrzej Małkowski: jeden z twórców Harcerstwa w Polsce : autor pierwszej książki harcerskiej i redaktor „Skauta” : walczył w Legionach, organizował Harcerstwo w Ameryce, bił się na froncie Zachodnim: gdy w r. 1919 jechał w Misji Wojskowej do armii gen. Żeligowskiego, okręt wpadł na minę i zatonął. Pocztówka (1935 r.). Źródło: Polona

Ruch skautowy, w oparciu o zasady opracowane przez Roberta Baden-Powella², powstał w podzielonej zaborami Polsce już w 1910 roku. Pierwszym ośrodkiem ruchu był Lwów w zaborze austriackim. Wielką rolę w rozwoju skautingu odegrali małopolscy działacze Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”³ oraz Organizacji Młodzieży Niepodległościowej „Zarzewie”⁴. Pierwszego tłumaczenia podręcznika Baden-Powella dokonał Andrzej Małkowski⁵. Pierwsza stała organizacja skautowska powstała już 15 września 1910 roku w krakowskim Gimnazjum Św. Anny (Zastęp Kruków Władysława Smolarskiego⁶). 10 października tego samego roku powstała pierwsza warszawska drużyna w Gimnazjum im. W. Wróblewskiego. Pierwszą drużynę żeńską utworzyła w grudniu 1911 roku w Krakowie Roma Wodniczko-Dediowa (I Drużyna Skautek im. Klaudii z Działyńskich Potockiej). Ogólnokrajowa organizacja rozwijała się bardzo szybko i już rok później powstała we Lwowie Naczelna Komenda Skautowa. W tamtym czasie za hymn polskich skautów uważana była „Rota” Marii Konopnickiej z muzyką Feliksa Nowowiejskiego. W 1912 roku, w książce Eugeniusza Piaseckiego i Mieczysława Schreibera, określenie „skauting polski” po raz pierwszy zastąpiono słowem „harcerstwo”. Nawiązywało ono do tradycji elitarnych rycerzy z czasów Królestwa Polskiego, którzy rozpoczynali bitwy występując w indywidualnych pojedynkach. 2 maja 1916 roku z połączenia czterech organizacji skautowskich powstał Związek Harcerstwa Polskiego. Jego

pierwszym przewodniczącym został ks. Jan Mauersberger⁷. Finałem procesów zjednoczeniowych był zjazd 10-11 lipca 1919, w którym wzięły udział organizacje ze wszystkich dzielnic odradzającej się Polski. Harcerze zapisałi chwalebny kartę w czasie I Wojny Światowej oraz w późniejszych powstaniach i wojnach o granice. Walczyli w Legionach Piłsudskiego i współtworzyli Polską Organizację Wojskową. Rozbrajali Niemców w Warszawie w listopadzie 1918 roku. Byli także w Powstaniu Wielkopolskim i Powstaniach Śląskich.

13 Wileńska Drużyna Harcerska im. Zawiszy Czarnego na obozie wędrownym (1927 r.). Drużyna na statku wiślany w drodze do Kazimierza. Źródło: Narodowe Archiwum Cyfrowe

Walczyl w obronie Lwowa i małopolskich miast przed ukraińskim atakiem. Masowo odpowiedzieli na wezwanie władz, kiedy w 1920 roku tworzono Armię Ochotniczą do walki z bolszewikami. W okresie międzywojennym ZHP był największą organizacją zajmującą się patriotycznym wychowywaniem młodzieży. Pod koniec lat 30. liczył około 200 tysięcy aktywnych członków. Od 1936 roku posiadał status stowarzyszenia wyższej użyteczności pod protekcją Prezydenta Rzeczypospolitej. W czasie II Wojny Światowej, zarówno pod niemiecką jak i sowiecką okupacją, konspiracyjne harcerstwo („Szare Szeregi”⁸) stało się jednym z fundamentów polskiego ruchu oporu. Tragicznie wielką daninę krwi polscy harcerze złożyli w Akcji „Burza”. W Powstaniu Warszawskim elitarne oddziały tworzone były z kadr starszoharcerskich (bataliony „Zośka”, „Wigry”, „Parasol”). Większość z nich zginęła w czasie dwumiesięcznych walk. Po zajęciu Polski przez Sowieców, harcerstwo zostało stopniowo przejęte przez komunistów (za pośrednictwem Związku Młodzieży Polskiej⁹) i zerwało z ideowymi źródłami ruchu skautowskiego. Po 1956 roku władze komunistyczne oddały ZHP pewien zakres autonomii i o ile góra Związku była opanowana przez działaczy związanych z PZPR, to w drużynach prowadzono pracę harcerską według tradycyjnych reguł.

Nadzieję na pełne odrodzenie przyniósł rok 1981. Powstawały wówczas nowe organizacje harcerskie (np. Niezależny Ruch Harcerski, Polska Organizacja Harcerska). Utworzyły one Ruch Harcerstwa Rzeczypospolitej, a później Polską Organizację Harcerską i Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej¹⁰. Po 1989 roku Związek Harcerstwa Polskiego powrócił do swoich ideowych korzeni i tradycji oraz do międzynarodowych organizacji skautowych.

Analiza utworu

„Wszystko co nasze” znany jest w 8 wariantach tekstu. Za oficjalny hymn uważana jest pierwsza zwrotka z refrenem. Przedmiotem analizy jest pełny tekst 5-zwrotkowy w jednym z najpopularniejszych wariantów. Pierwsza zwrotka („Wszystko co nasze”) jest prostym manifestem programowym polskiego harcerstwa. Zapowiada pełne oddanie służbie dla Polski (zgodnie z 2 punktem pierwszej polskiej edycji Prawa Skautowego), która jest celem życia dla każdego harcerza. Druga część zwrotki to poetycki obraz świtu – uwzględniając czas spisania tekstu możemy uznać go za świt odradzającej się Ojczyzny, ku któremu, jak ku słońcu, ruszają harcerze. Refren („Ramię pręż”) to wezwanie do porzucenia słabości dla służby Ojczyźnie i apel o gotowość na każdej jej wezwanie („na jej zew”) zarówno do walki jak i pracy („w bój czy w trud”). Druga zwrotka („Idziem weseli”) to przypomnienie, że harcerz jest zawsze pogodny, czysty i prawy. Pierwsze edycje prawa zakładały rygorystycznie przestrzeganą czystość jako powstrzymanie się od alkoholu i tytoniu. Prawość postępowania rozumiano jako „rycerskość”, prawdomówność i karność. Druga część drugiej zwrotki przypomina o obowiązku szkolenia („zawsze gotowi”) i niesienia pomocy wszystkim potrzebującym. Trzecia zwrotka („Naprzód marsz, równaj krok”) odnosi się wprost sytuacji geopolitycznej w chwili pisania tekstu. Jest deklaracją wiary w rychłe zmartwychwstanie Polski, którą „z kajdan, z knut” wyrwą polscy harcerze. Zwrotki czwarta i piąta odwołują się do symboliki harcerskiego ognia i harcerskiego kręgu jednoczącego w braterstwie i radości życia „harcerzy wita lud”.

Opracowanie: Piotr Pacak

¹ Związek Harcerstwa Polskiego (ZHP) – największa polska organizacja harcerska. [Strona na Wikipedii](#).
[Oficjalna strona ZHP](#)

² Robert Stephenson Smyth Baden-Powell, Lord Baden-Powell (wym. /'beɪdən 'pou.əl/), znany również jako B-P (ur. 22 lutego 1857 w Londynie, zm. 8 stycznia 1941 w Nyeri w Kenii) – brytyjski wojskowy, generał porucznik, pisarz, twórca i założyciel skautingu. [Strona na Wikipedii](#)

³ Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” – pionierska organizacja wychowania fizycznego i sportu w Polsce. Najstarsze polskie towarzystwo gimnastyczne, którego członkowie przyczynili się m.in. do popularyzacji gimnastyki w społeczeństwie polskim, powstania wielu klubów sportowych i Związku Harcerstwa Polskiego.

„Sokół” działał w okresie zaborów, po odzyskaniu niepodległości i w całym okresie międzywojennym XX w. Zdelegalizowany przez komunistów, po II wojnie światowej i zakazany w okresie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Pierwsze gniazda reaktywowanego „Sokoła” zaczęły powstawać dopiero po upadku komunizmu w Polsce w 1989 roku w III Rzeczypospolitej. [Strona na Wikipedii](#), [Oficjalna strona polskiego „Sokoła”](#)

⁴ Organizacja Młodzieży Niepodległościowej „Zarzewie” – organizacja niepodległościowa działająca w latach 1909–1920. [Strona na Wikipedii](#)

⁵ Andrzej Juliusz Małkowski (1888 – 1919) – twórca polskiego skautingu, instruktor i teoretyk harcerstwa, działacz polskich organizacji młodzieżowych i niepodległościowych. [Strona na Wikipedii](#)

⁶ Władysław Smolarski (1895 – 1975) – pułkownik dyplomowany piechoty Wojska Polskiego, kawaler Orderu Virtuti Militari. Był uczniem I Gimnazjum św. Anny w Krakowie. We wrześniu 1910 roku uczniowie gimnazjum wybrali go zastępowym „Zastępu Kruków”. W 1912 roku założył 5 Krakowską Drużynę Skautową tzw. krakowską „Piątkę”. [Strona na Wikipedii](#)

⁷ Jan Paweł Mauersberger, ps. ks. Longin (1877 – 1942) – ksiądz, doktor teologii, instruktor harcerski i społecznik, harcmistrz Rzeczypospolitej, przewodniczący Komendy Naczelnej ZHP, Przewodniczący ZHP (1923, 1927–1929, 1939–1942), wiceprzewodniczący ZHP (1920–1924, 1931–1939), Naczelny Kapelan ZHP (1924–1925), kapelan Szarych Szeregów (1939–1941), dziekan Wojska Polskiego. [Strona na Wikipedii](#)

⁸ Szare Szeregi – kryptonim konspiracyjny Organizacji Harcerzy ZHP, potocznie także całego Związku Harcerstwa Polskiego, w okresie okupacji niemieckiej podczas II wojny światowej 1939–1945. Zostały powołane 27 września 1939 w Warszawie przez grono członków Naczelnej Rady Harcerskiej w mieszkaniu Stanisława Borowieckiego, szefa Głównej Kwatery Męskiej, przy ul. Noakowskiego 12. Szare Szeregi współpracowały z Delegaturą Rządu Rzeczypospolitej Polskiej na Kraj oraz Komendą Główną Armii Krajowej. [Strona na Wikipedii](#)

⁹ Związek Młodzieży Polskiej (ZMP) – młodzieżowa organizacja ideowo-polityczna, działająca w Polsce w latach 1948–1957 i wzorowana na radzieckim Komsomole. Powołana została przez rządzących krajem komunistów do realizowania polityki ich partii wobec młodzieży, służyła indoktrynacji młodych, kształceniu nowych kadr dla władzy oraz pomocy w przebudowie społeczeństwa na modłę komunistyczną. Stanowiła jeden z symboli polskiego stalinizmu. [Strona na Wikipedii](#)

¹⁰ Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej (ZHR) – organizacja harcerska, powołana 12 lutego 1989 przez instruktorów z terenu całej Polski. Powstała, aby zjednoczyć wysiłki niezależnych środowisk harcerskich poprzez powołanie alternatywnej ogólnopolskiej organizacji harcerskiej. [Strona na Wikipedii](#), [Oficjalna strona ZHR](#)